

SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Helena Sabelström
Tel: 010-698 10 95
helena.sabelstrom
@naturvardsverket.se

REMISS
2013-04-02 Ärendenr:
NV-03084-13

Sändlista

Remiss av reviderade föreskrifter om kontroll av luftkvalitet

Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag till revidering av föreskrifterna om kontroll av luftkvalitet (NFS 2010:8) med anledning av genomförandet av kommissionens genomförandebeslut av den 12 december 2011 om fastställande av regler för Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/107/EG och 2008/50/EG vad gäller ömsesidigt utbyte av information och rapportering av luftkvaliteten.

Kommissionsbeslutet börjar gälla i medlemsstaterna den 1 januari 2014 och behöver i god tid innan dess vara genomfört i svensk författning, genom förordning och föreskrifter, för att kommunerna ska få kännedom om vilka rapporteringskrav som gäller fr.o.m. årsskiftet. Regeringen har nyligen fattat beslut om revidering av Luftkvalitetsförordning (2010:477), i vilken Naturvårdsverket har blivit tilldelat ett antal nya bemyndiganden som varit nödvändiga för revideringen av föreskrifterna. Förordningen träder i kraft den 16 april.

Vi arbetar parallellt med att revidera *Luftguiden* (Naturvårdsverkets handbok 2011:1) utifrån de förändringar som sker i förordning och föreskrifter. Publiceringen beräknas ske samtidigt med föreskrifterna under hösten.

I samband med genomförandet av kommissionens beslut har även ett antal övriga förändringar gjorts i föreskrifterna i syfte att underlätta kommunernas tillämpning av dem.

En konsekvensutredning har tagits fram av IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Konsekvensutredning av reviderade föreskrifter om kontroll av luftkvalitet

Karin Sjöberg och Karin Persson

2013-03-22 / Remissversion

Konsekvensutredning av reviderade föreskrifter om kontroll av luftkvalitet

IVL Svenska Miljöinstitutet har, på uppdrag av Naturvårdsverket, analyserat konsekvenserna avseende en revidering av föreskrifterna om kontroll av luftkvalitet. Utredningen har gjorts i enlighet med de krav som anges i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning (SFS 2007:1244).

Inledning

EU:s nya luftkvalitetsdirektiv avseende luftkvalitet (2008/50/EG) trädde i kraft den 11 juni 2008. Direktivet har genomförts i svensk lagstiftning genom Luftkvalitetsförordning (SFS 2010:477) som reglerar miljökvalitetsnormer (MKN) för utomhusluft. I förordningen ingår bemyndigande för Naturvårdsverket att ta fram föreskrifter för kontroll av luftkvalitet. I samband med revisionen av förordningen år 2010 reviderades även nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8).

Vid införandet av nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8) gjordes en konsekvensanalys som redovisade motiven till de genomförda förändringarna samt de ekonomiska konsekvenserna (Naturvårdsverket, 2010). I analysen fokuserades främst på de då huvudsakliga förändringarna; samverkan och kvalitetssäkring. Genom föreskrifterna möjliggörs samordning mellan kommunernas kontroll, och i föreskrifterna från 2010 infördes krav på att ett program för samordnad kontroll ska finnas i varje samverkansområde. Genom samverkan och användande av spridningsmodellering kan man också erhålla en viss "mättrabatt". Vidare ställdes ökade krav på kvalitetssäkring av alla uppmätta, beräknade och skattade data som ska rapporteras till datavärden, vilket också innebär att alla kommuner ska genomföra någon form av rapportering, själva eller inom ramen för ett samverkansområde. Utifrån de uppskattningar som gjordes i konsekvensanalysen konstaterades att kostnaderna, i jämförelse med kraven i de tidigare föreskrifterna (NFS 2007:7) och utan samverkan och modellberäkningsrabatt, skulle öka med cirka 10-15 procent. Med samverkan och rabatt bedömdes kostnaderna istället minska till ungefär hälften.

Problembeskrivning

Kopplat till luftkvalitetsdirektivet finns även s.k. rapporteringsbestämmelser (2011/850/EU) från den 12 december 2011 om ömsesidigt utbyte av information och rapportering av luftkvaliteten. Dessa bestämmelser reglerar bl.a. datarapportering, datahantering samt redovisning av kontrollstrategier.

Till följd av ikraftträdandet av dessa bestämmelser har Naturvårdsverket bedömt att Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2010:8) om kontroll av luftkvalitet enligt förordningen SFS 2010:477 om miljökvalitetsnormer behöver revideras för att genomföra beslutet.

I samband med denna anpassning har Naturvårdsverket i tillägg beslutat att genomföra ytterligare några justeringar i syfte att förtydliga föreskrifterna eller förbättra styrningen genom dem.

För att möjliggöra revideringen av föreskrifterna har även luftkvalitetsförordningen 2010:477 uppdaterats, i första hand med avseende på de bemyndiganden som krävts för att genomföra rapporteringsbestämmelserna i föreskrifterna.

Nollalternativ / Alternativa lösningar

Nollalternativet är att Naturvårdsverkets nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8) om kontroll av luftkvalitet fortsätter att gälla. Detta innebär att Sverige inte genomför de så kallade rapporteringsbestämmelserna (2011/850/EU) om ömsesidigt utbyte av information och rapportering av luftkvaliteten som är kopplade till luftkvalitetsdirektivet (2008/50/EG). Sverige kan då inte utföra de krav på rapportering som krävs enligt direktivet med tillhörande rapporteringsbestämmelser.

Rapporteringsbestämmelserna ska börja gälla 1 januari 2014. Det finns inget krav att bestämmelserna ska implementeras i lagstiftningen, men Sverige har som medlemsstat en skyldighet att följa dessa i enlighet med vad som anges i beslutet. Utan att genomföra dem i föreskrifterna går det inte heller att rapportera det som behövs, eftersom vi med Sveriges decentraliserade system behöver föreskriva för kommunerna vilka uppgifter som ska rapporteras in för att vi ska kunna utföra den rapportering som behövs.

Nedan ges en översikt över samtliga föreslagna förändringar av större betydelse, dels de förändringar som regleras i rapporteringsbestämmelserna (2011/850/EU), dels de förändringar som Naturvårdsverket föreslår utöver EU-kraven.

Föreslagna justeringar är av begränsad omfattning varför det inte bedömts relevant att studera ytterligare regleringsalternativ och eventuella konsekvenser. Möjligheten att lägga in kravet på redovisning av uppgifter avseende åtgärdsprogram (38 §, Bilaga 7 i de föreslagna reviderade föreskrifterna) i förordningen har övervägts, men då som krav på innehåll i åtgärdsprogram. Detta alternativ har dock avskrivits i syfte att hålla förordningen så generell som möjligt.

Översikt avseende ändringar i föreskrifterna

Rapporteringsbestämmelserna (2011/850/EU) medför bl.a. följande ändringar i nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8):

- bestämmelser om hantering av data
- rapportering av nära-realtidsdata till Europeiska kommissionen (frivilligt för kommunerna, några antas dock utföra detta)
- uppgifter som ska ingå vid rapportering av resultat från kontrollen samt vid underrättelser till Naturvårdsverket vid risk för överskridande av MKN
- rapportering av uppgifter i fastställda åtgärdsprogram

Utöver detta föreslås bl.a. följande ändringar, i syfte att underlätta för kommunerna, förtydliga föreskrifterna eller förbättra styrningen genom dem:

- förtydliganden om kontrollstrategi, kvalitetssäkringsprogram och program för samordnad kontroll
- bestämmelser om att provtagningspunkter där MKN för PM₁₀ överskridits under något av de senaste tre åren ska behållas
- möjlighet för enskilda kommuner att tillämpa objektiv skattning eller modellberäkningar istället för indikativa mätningar vid vissa halter
- bestämmelser om likvärdighetstest för mätutrustning/mätmetoder
- val av plats för kontroll av MKN genom modellberäkning
- ny befolkningsstorleksindelning för kommuner/samverkansområden

Berörda instanser

Kommunerna ansvarar för genomförandet av kontrollen av miljökvalitetsnormer i utomhusluft och det är därför kommunerna som i första hand berörs av förändringarna i de föreslagna föreskrifterna.

Även länsstyrelserna berörs i de fall de ansvarar för framtagning av åtgärdsprogram (Bilaga 7 i föreslagna föreskrifter).

Instrumentleverantörer kan komma att beröras avseende godkännande av mätinstrument (20 § i föreslagna föreskrifter), även om dessa krav i praktiken har gällt också tidigare.

Konsekvenser

I detta avsnitt redovisas mer detaljerat de ändringar av större betydelse som gjorts i de föreslagna föreskrifterna (NFS 2013:XX) jämfört med de nuvarande föreskrifterna (NFS 2010:8), motiv till förändringen samt de konsekvenser som dessa förändringar bedöms medföra. De rubriker och paragrafer som refereras till nedan avser genomgående de benämningar som anges i de föreslagna föreskrifterna.

I Bilaga 1 till denna konsekvensanalys jämförs skrivningar i nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8) med föreslagna reviderade föreskrifter.

Kontrollstrategi

Förändringar

Kravet på en kontrollstrategi för varje kommun eller samverkansområde som genomför kontrollen i form av mätning eller modellberäkning finns redan i de nuvarande föreskrifterna (NFS 2010:8), men

föreslås läggas in som ett separat avsnitt i syfte att förtydliga skrivningarna. Merparten av de krav som föreslås återfinns under Samverkan i de nuvarande föreskrifterna (NFS 2010:8).

Förändringar i 4 §

Kraven på kontrollstrategins innehåll har utökats i syfte att bl.a. tydliggöra kontrollkravens omfattning. Jämfört med de tidigare kraven på innehåll ska strategin kompletteras med redovisning av (punkt 2) dominerande utsläpp, (punkt 3) de krav på kontroll som kommunen/samverkansområdet omfattas av, (punkt 4) beskrivning av och motivering till valda mätplatser och områden för modellberäkning samt (punkt 5) beskrivning av mätmetodik och eventuella beräkningsmodeller. Kontrollstrategin ska om möjligt uppdateras årligen.

Konsekvenser

Merparten av den ytterligare information som ska redovisas i strategin har redan tidigare funnits krav på att rapportera (NFS 2010:8).

Föreslagna förändringar, i form av kompletterande uppgifter samt årlig uppdatering enligt beskrivningen ovan, bedöms inte medföra någon omfattande arbetsinsats för kommuner/samverkansområden. Tidsåtgången för att införliva efterfrågade uppgifter i en kontrollstrategi uppskattas till mellan en knapp arbetsdag för en mindre kommun och upp till en arbetsvecka för ett större samverkansområde. Kostnaden för detta uppskattas till mellan 5 000 och 35 000 SEK¹ vid det första rapporteringstillfället. Därefter kan konsekvenserna anses försumbara då en uppdatering av dessa uppgifter inte bedöms kräva någon betydande insats.

Kvalitetssäkring

Förändringar i 6 §

En viss omstrukturering har gjorts, där kraven på kontrollstrategi och rapporteringsrutiner lyfts in under avsnittet Kontrollstrategi. Avseende kravet på innehåll i ett kvalitetssäkringsprogram har en viss omformulering gjorts jämfört med de tidigare föreskrifterna (NFS 2010:8), men i sak är innehållet oförändrat.

Konsekvenser

Genomförda förändringar bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser.

Samverkan

Förändringar i 9 §

Jämfört med de tidigare föreskrifterna (NFS 2010:8) har en viss omstrukturering gjorts, där flertalet av kraven på ett program för samordnad kontroll lyfts in under avsnittet Kontrollstrategi. Sammantaget är innehållet i sak oförändrat.

¹ Kostnaden för en kommuns arbetsinsats har i rapporten uppskattats till 900 kr/timme (Linus Theorin, Miljöförvaltningen, Göteborg, personlig kommunikation, februari 2013).

Konsekvenser

Genomförda förändringar bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser.

Kontroll

Kontinuerliga mätningar

Förändringar i 12 §

Förändringar har gjorts avseende kraven på antalet provtagningsplatser för kommuner/samverkansområden med över 2.5 miljoner invånare. I områden med upp till 2.75 miljoner invånare har kraven skärpts något vid haltnivåer över ÖUT. Samtidigt har den maximala storleken på ett samverkansområde utökats från 3.0 till 3.5 miljoner invånare, vilket ger möjlighet att utöva luftkvalitetskontrollen över större områden.

Konsekvenser

Förändringarna i 12 § berör med dagens situation endast samverkansområdet Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund som förutom kommunerna i de två länen omfattar kommunerna Gävle, Sandviken, Ovanåker, Hudiksvall, Ockelbo och Bollnäs. Det omfattar i dagsläget knappt 2.7 miljoner invånare, har haltnivåer över ÖUT för NO₂ och PM₁₀, och får i och med förändringen ökade krav på mätningar, från 6 till 7 provtagningsplatser för NO₂ och från 8 till 10 platser för PM₁₀. Då man för en kommun eller ett samverkansområde kan få 50% "mätarbatt", om halterna är över ÖUT och man kompletterar med modellberäkningar, innebär detta i praktiken att det krävs ytterligare en mät punkt för NO₂ respektive PM₁₀. Kostnaden för detta uppskattas till 250 000 – 300 000 SEK årligen. Kraven på övervakning av övriga ämnen i samverkansområdet påverkas inte av förändringen.

Det finns planer på att inkludera även Södermanlands län i ovan nämnda luftvårdsförbund. Det totala antalet invånare skulle då uppgå till knappt 3 miljoner. De enskilda kommunerna i Södermanlands län bedöms, enligt det reviderade förslagets 16 § (se nedan), kunna utöva kontrollen med hjälp av exempelvis objektiv skattning. Om länet istället ingår i det större luftvårdsförbundet utgår kostnaden för den enskilda kontrollen (för exemplet objektiv skattning innebär det en besparing med totalt cirka 100 000 SEK år 1 och 50 000 SEK nästkommande år). Samtidigt tillkommer, med nuvarande invånarantal, inga ytterligare mätkrav för Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund.

Med en förväntad, snar befolkningsökning kommer antalet invånare dock att överstiga 3 miljoner i samverkansområdet (kvar till "gräns" cirka 50 000 invånare), och då tillkommer även krav på ytterligare en provtagningsplats för såväl NO₂ som PM₁₀ (totalt 8 respektive 11 platser). Med "mätarbatten" medför det dock endast krav på en mät punkt för PM₁₀, med en uppskattad kostnad på 120 000 – 150 000 kr per år.

Tillkommande 14 §

Ett tillägg har gjorts avseende provtagningspunkter för PM₁₀ som innebär ett krav på att behålla en provtagningspunkt för PM₁₀ på samma plats i det fall MKN överskridits något av de senaste tre åren. Detta regleras i Luftkvalitetsdirektivet (2008/50/EG), men har tidigare inte ingått i föreskrifterna utan endast i Luftguiden (Naturvårdsverket, 2011).

Konsekvenser

Förändringen enligt 14 § bedöms i praktiken endast få begränsade konsekvenser då kommuner redan enligt nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8) har en skyldighet att mäta i minst en punkt då MKN riskerar att överskridas. Ett undantag skulle kunna vara i det fall MKN riskerar att överskridas i två eller flera angränsande kommuner inom ett samverkansområde och överskridandet beror på samma emissionskälla.

Enligt de nuvarande föreskrifterna måste en kommun som överskridit MKN under ett år genomföra mätningar även nästkommande år eftersom det då bedöms finnas fortsatt risk för överskridande. Om man under det andra året uppmäter halter lägre än MKN kan bedömningen göras att risk för överskridande inte längre föreligger och mätningarna kan avslutas. Konsekvensen av den föreslagna förändringen är att mätningar måste fortsätta även år två och tre efter det att ett överskridande konstaterats.

Kostnaden för kontinuerlig mätning av PM_{10} , som dygnsmedelvärden med referensmetod eller likvärdig metod, vid en plats under ett år beräknas uppgå till 120 000 - 150 000 SEK exkl. moms beroende på vilken mätmetod som tillämpas. Det tillkommande kravet på mätning under ytterligare två år innebär en kostnad på 240 000 – 300 000 SEK.

Under perioden 2007-2011 har överskridanden av dygnsnormen för PM_{10} uppmätts på totalt 13 stationer i 8 kommuner. För bara 2011 var omfattningen 9 stationer i 5 kommuner. Flera av dessa behöver även med dagens reglering fortsätta mäta, men det finns en relativt stor mellanårsvariation i partikelhalterna. Om man antar att den föreslagna revideringen medför att 10 stationer årligen måste fortsätta mäta medför detta en kostnad på 1 200 000 – 1 500 000 SEK per år.

Förändringar i 16 §

I de föreslagna föreskrifterna införs en förändring avseende kontrollen i haltområdet mellan nedre och övre utvärderingströskeln (NUT respektive ÖUT) för kommuner som inte ingår i ett samverkansområde. Denna förändring innebär att man förutom indikativa mätningar, enligt kraven i nuvarande föreskrifter (NFS 2010:8), kan tillämpa objektiv skattning eller modellberäkningar.

Konsekvenser

Det är främst kontrollen av PM_{10} och NO_2 som berörs av den föreslagna förändringen, då förekommande haltnivåer av övriga reglerade komponenter med några få undantag är lägre än nedre utvärderingströskeln. Konsekvensanalysen har därför begränsats till dessa två luftföroreningar.

Det finns inga specifika krav angivna avseende omfattningen vad gäller tillämpning av indikativa mätningar, objektiv skattning och modellberäkningar för kontrollen av luftkvaliteten vid haltnivåer mellan NUT och ÖUT, annat än kvalitetskraven i Bilaga 1. En analys av konsekvenserna av den föreslagna förändringen förutsätter att de olika utvärderingsmöjligheterna definieras utifrån någorlunda jämförbara ambitionsnivåer.

För beräkning av kostnaderna för *indikativa mätningar* har generellt antagits en mätomfattning på 8 veckor per år med diffusionsprovtagare i en mätpunkt, dvs. enligt Bilaga 1 i föreskrifterna. Utöver kostnaden för mätutrustning och analys ingår i kostnadsuppskattningen även arbetstid för provbyten.

Vad gäller *objektiv skattning* har förutsatts att man inhämtar tillgänglig information i enlighet med de möjligheter som anges i definitionen av denna utvärderingsmetod. Här finns det stora möjligheter att variera ambitionsnivån, och omfattningen för små och medelstora kommuner (< 100 000 invånare) har här antagits till två arbetsdagar under det första året och därefter en arbetsdag per år för att uppdatera informationen. För större kommuner har tidsåtgången uppskattats till det dubbla. I Luftguiden (Naturvårdsverket, 2011) rekommenderas också att man regelbundet ska genomföra indikativa mätningar, men detta har inte medtagits i denna kostnadsberäkning.

Även för *modellberäkningar* finns det en rad olika alternativa möjligheter, med allt ifrån relativt enkla beräkningar till mer komplicerade system inkluderande omfattande emissionsdatabaser etc. Här har valts ett beräkningsalternativ med en gaturumsmodell där kommunen inte behöver upprätta några egna databaser. För kostnadsuppskattningen har använts de avgifter som anges för SMHI:s SIMAIR-modell (beroende av kommunens storlek) samt en arbetsinsats på en vecka årligen för en kommun för att underhålla och uppdatera systemet samt genomföra beräkningar och sammanställa resultaten. Här har samma kostnad antagits oavsett om man gör beräkningar för en eller flera komponenter.

I tabellerna nedan redovisas grovt uppskattade kostnader för de olika möjligheterna att kontrollera luftkvalitetssituationen. Hänsyn har här också tagits till kommunens storlek med avseende på invånarantal.

Då det för ett stort antal kommuner saknas underlag avseende luftföroreningssituationen är det även svårt att bedöma i vilken omfattning kommunerna berörs av den föreslagna förändringen. För konsekvensberäkningen har antagits att samtliga kommuner med fler än 60 000 invånare, och som inte ingår i något samverkansområde, har haltnivåer av NO₂ och PM₁₀ mellan NUT och ÖUT (med undantag för Umeå, där NO₂-halten överskrider ÖUT). För kommuner med 20 000 – 60 000 invånare (35 stycken) har motsvarande haltintervall antagits för PM₁₀ i samtliga kommuner och för NO₂ i de kommuner som har över 30 000 invånare (50%). För de mindre kommunerna (10 000 – 20 000 invånare, 45 stycken) har antagits att hälften ligger i haltintervallet NUT – ÖUT för PM₁₀, men att haltnivån för NO₂ genomgående är lägre än NUT.

Förutsatt att man i dagsläget inte har något sammanställt underlag i kommunerna, och att man under det första året gör en objektiv skattning istället för indikativa mätningar, så innebär förändringen i föreskrifterna att de totala kostnaderna minskar med drygt 1.1 miljon SEK. Nästkommande år bedöms kostnaderna för den objektiva skattningen minska med ytterligare cirka 600 000 SEK, medan kostnaden för mätningar kvarstår på samma nivå. Om man istället tillämpar modellberäkningar ökar den sammanlagda årliga kostnaden för kommunerna med cirka 1.1 miljon SEK jämfört med indikativa mätningar. Det föreligger dock en stor osäkerhet i de uppskattade kostnaderna.

Sammanställning av antal kommuner (befolkningsstorleksindelad) med uppskattade haltnivåer mellan NUT och ÖUT avseende PM₁₀ respektive NO₂.

Antal inv (*1000)*	Halt mellan NUT - ÖUT	Antal kommuner	Uppskattade kostnader per kommun (SEK) per år		
			Indikativa mätningar (en mätpunkt)	Objektiv skattning År 1/År 2	Modell-beräkningar (1-5 gaturum)
10 - 20	PM ₁₀	23	30 000	15 000 / 7 500	45 000
20 - 60	PM ₁₀	18	30 000	15 000 / 7 500	45 000
	NO ₂	0	15 000	15 000 / 7 500	45 000
	PM ₁₀ + NO ₂	17	35 000	15 000 / 7 500	45 000
60 - 100	PM ₁₀ + NO ₂	7	35 000	15 000 / 7 500	55 000
100 - 140	PM ₁₀	1	30 000	30 000 / 15 000	60 000
	PM ₁₀ + NO ₂	3	35 000	30 000 / 15 000	60 000
>140	PM ₁₀ + NO ₂	2	35 000	30 000 / 15 000	70 000

*) Storleksindelning utifrån kostnad för SIMAIR-beräkningsmodellen (www.smhi.se).

Uppskattade totala kostnader (samtliga kommuner med uppskattade haltnivåer mellan NUT och ÖUT avseende PM₁₀ respektive NO₂) för respektive utvärderingsmetod.

Antal inv (*1000)	Uppskattade kostnader totalt (SEK) per år		
	Indikativa mätningar (en mätpunkt)	Objektiv skattning År 1 / År 2	Modell-beräkningar (1-5 gaturum)
10 - 20	690 000	345 000 / 172 500	1 035 000
20 - 60	1 135 000	525 000 / 262 500	1 575 000
60 - 100	245 000	105 000 / 52 500	385 000
100 - 140	135 000	120 000 / 60 000	240 000
>140	70 000	60 000 / 30 000	140 000
Totalt	2 275 000	1 155 000 / 577 500	3 375 000

Mätmetoder

Tillkommande 20 §

Ett tillägg har gjorts så att föreskrifterna även omfattar bestämmelser om likvärdighetstest för mätutrustning/mätmetoder. Det har tidigare varit regeringen eller den myndighet som regeringen utsett som ansvarat för beslut om godkännande av mätinstrument som likvärdiga med angiven referensmetod. Naturvårdsverket har tidigare fattat beslut med stöd av den reglering som finns i Miljöbalken 5 kap, 9 § samt i de förarbeten som är kopplade till denna. Tillägget om möjligheten till överklagande har tidigare angetts i beslutet till enskilda instrument-tillverkare/leverantörer.

Vägledning för framtagning av ansökan om godkännande av likvärdiga mätmetoder har tidigare angetts i Luftguiden (Naturvårdsverket, 2011).

Naturvårdsverket har i den reviderade förordningen getts bemyndigande av regeringen att meddela föreskrifter om godkännande av likvärdiga metoder. Genom att införliva denna bestämmelse i föreskrifterna förtydligas även kraven på innehåll i ansökan.

Konsekvenser

Det är tillverkare eller leverantörer av instrument som ansvarar för framtagning av ansökan avseende likvärdighet för mätmetoder. Enligt SFS 2007:1244 ska, i det fall en reglering kan få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt, konsekvensutredningen även behandla de särskilda konsekvenser som detta kan medföra.

Införande av aktuellt tillägg i föreskrifterna bedöms dock inte som vare sig försvårande eller orättvist för enskilda företag, varför detta inte utretts vidare.

Modellberäkningar

Tillkommande 27 §

Ett tillägg har gjorts avseende skärpta krav på platsval för modellberäkning i syfte att harmonisera kraven jämfört med kontroll genom mätning. Generellt är det dock så att modellresultatet är representativt för medelvärdet i en beräkningsruta (storleken kan variera) och inte, som mätresultatet, i en enskild punkt.

Konsekvenser

Detta krav bedöms i praktiken inte medföra några direkta konsekvenser. I de modellberäkningar som genomförs avseende gaturum och urban bakgrund kan resultat erhållas för valfritt område. Modellerna valideras också genom jämförelse med resultat från mätningar som skett i enlighet med kontrollkraven.

Hantering av data

Tillkommande 29 §

Nytt avsnitt i föreskrifterna som avser bestämmelser, i enlighet med rapporteringsbestämmelserna (2011/850/EU) samt bilaga 11 i luftdirektivet (2008/50/EG), för hur data ska hanteras.

Kraven avser dels den tekniska hanteringen (antal decimaler, detektionsgränser, tidsreferenser samt dataaggregering), dels spårbarheten i mätdata.

Konsekvenser

De specificerade tekniska kraven på datahantering bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser. Kommunerna får i vissa fall ändra sina metoder för att överföra data från sina interna

system till de mallar som datavärden tillhandahåller, men detta bedöms inrymmas i de "normala" rutinerna för hantering och rapportering av data.

Aggregering av data (förutom timvärden) ombesörjs av datavärden (Datavärdskap Luft), och eftersom dessa rapporteringsrutiner redan är implementerade i enlighet med gällande krav i direktivet (2008/50/EG) för Sveriges rapportering till EU-kommissionen antas inte heller detta innebära några ytterligare arbetsinsatser.

Vad gäller kravet på spårbarhet i mätdata enligt ISO/IEC 17025:2005 bedöms det för kontinuerligt registrerande instrument för gasformiga luftföroreningar vara tillräckligt att använda kalibreringsgaser som i sin tur är ackrediterade enligt nämnda standard. I de fall kommuner eventuellt inte uppfyller detta i dagsläget bör det inte innebära några nämnvärt ökade kostnader att byta till en ackrediterad gasleverantör.

För övriga metoder gäller att flödesmätare etc. ska vara spårbara till en nationell standard. I dessa fall anlitar kommunerna oftast redan en ackrediterad konsult varför inte heller detta bedöms medföra några särskilda ekonomiska konsekvenser.

Rapportering

Tillkommande 33 §

Bestämmelse avseende rapportering av modellberäkningar avser att det ska finnas möjlighet att rapportera modelldata vid ett senare tillfälle än mätdata, då det för vissa modeller krävs indata från närmast föregående års mätdata för att erhålla relevanta resultat.

Konsekvenser

Idag sker inrapportering till datavärden av resultat från såväl mätdata som modellberäkningar vid samma tillfälle. Detta medför en mer rationell administrativ hantering än i det fall inrapportering sker vid två separata tidpunkter.

Ett ytterligare rapporteringstillfälle medför för kommuner/samverkansområden en något utökad tidsåtgång, uppskattningsvis mellan en halv och en dags extra arbetsinsats. Därutöver innebär denna förändring en för datavärden i viss utsträckning dubblerad arbetsinsats (utskick av förfrågan, kommunkontakter, mottagande av modelldata, etc.).

Omfattningen i antalet modellberäkningar som rapporteras till datavärden är i dagsläget relativt begränsad, men förväntas öka under de kommande åren. Antalet kommuner/samverkansområden som för 2011 års luftkvalitetskontroll rapporterade resultat från modellberäkningar var 4 stycken. Om man antar att denna omfattning ökar till 10 kommuner/samverkansområden framöver bedöms den extra kostnaden sammantaget uppgå till 35 000 – 70 000 SEK/år. Det är dock fortfarande möjligt att rapportera modelldata vid samma tillfälle som mätdata, om man redan då har tillgång till samtliga data.

Den extra kostnaden för datavärdens arbete bedöms uppgå till 30 000 - 50 000 SEK/år.

Förändringar i 36 § - tillägg

I enlighet med rapporteringsbestämmelserna (2011/850/EU) har i föreskrifterna också lagts till en möjlighet att rapportera nära-realtidsdata. Detta utgör dock inget krav.

Konsekvenser

De kommuner som vill rapportera nära-realtidsdata (NRT-data) direkt till EU/EEA måste följa de specifikationer som EU/EEA håller på att ta fram för överföringsformat. Dessa specifikationer är ännu inte fastställda, men ska uppfylla ett antal europeiska och internationella standarder, vilket gör att dataformatet är tämligen komplicerat. Att låta en datakonsult utveckla överföringsrutiner torde innebära en kostnad på ca 60 000 – 100 000 SEK per kommun.

Ett alternativ vore att skicka instrumentfiler mer direkt till datavärden och låta datavärden hantera omvandlingen till det nya dataformatet. Datavärden skall ändå utveckla rutiner för rapportering av NRT-data för de nationella ozonmätningarna, varför erfarenhet av formatet finns där. Kostnaden för att upprätta en sådan rutin även för kommundata bedöms uppgå till i storleksordningen 50 000 SEK, vid en omfattning om 5 kommuner.

Under förutsättning att EU/EEA därefter inte ifrågasätter kvalitet/tillgänglighet avseende rapporteringen av NRT-data bedöms det därutöver inte uppstå några driftskostnader, men det är ännu osäkert hur detta kommer att hanteras.

Tillkommande 38 §

En av de större förändringarna i de föreslagna föreskrifterna är införandet av krav på redovisning av tillämpliga och tillgängliga uppgifter i fastställda åtgärdsprogram i enlighet med angivna krav i rapporteringsbestämmelserna (2011/850/EU).

Kraven på framtagning av åtgärdsprogram regleras i 5 kap 9 § miljöbalken och i 33 § Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) som också översiktligt beskriver vad ett sådant program ska innehålla. En mer specificerad vägledning ges i Luftguiden (Naturvårdsverket, 2011).

De i Bilaga 7 i föreskrifterna efterfrågade uppgifterna är i vissa fall något mer detaljerat angivna, men motsvarar i stort sett tidigare krav.

Konsekvenser

Det är länsstyrelsen eller kommunen/kommuner som tar fram ett åtgärdsprogram. I vissa fall kan även regeringen fastställa ett program. Det tillägg som gjorts i föreskrifterna avser rapporteringen av uppgifter om fastställda program. Dessa måste, för att kunna svara upp mot kraven enligt SFS 2010:477, till sin karaktär innehålla en relativt omfattande beskrivning av såväl utsläpp och lufthalter som möjliga åtgärder och prognoser. Eftersom föreskrifterna endast ställer krav på rapportering av "tillämpliga och tillgängliga" uppgifter bedöms denna förändring endast innebära en extra arbetsinsats på högst två arbetsdagar, till en kostnad av cirka 10 000 – 15 000 SEK, per åtgärdsprogram. Rapporteringen av uppgifterna underlättas även om bilagan finns med i åtanke vid framtagandet av åtgärdsprogrammet.

Under perioden 2005-2011 har 1-2 åtgärdsprogram per år tagits fram. Om behov i denna omfattning kvarstår framöver bedöms den ekonomiska konsekvensen av införande av Bilaga 7 därmed uppgå till cirka 20 000 – 30 000 SEK per år.